

Till

Socialnämnden

För kännedom

Kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige

Revisionsrapport avseende ” Socialnämndens ekonomiska styrning och kontroll”.

Kommunrevisorerna i Mariestads kommun har granskat ” **Socialnämndens ekonomiska styrning och kontroll**”. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2011.

Vid granskningen har vi biträtt av KPMG.

Socialnämnden har under en följd av år uppvisat negativt ekonomiskt resultat. Under 2010 hade resultatet försämrats med ca 9 Mkr mellan delårsrapport och bokslut. Prognosen som lämnades i samband med delårsrapporten 2011 pekade på ett underskott om - 11, 5 Mkr.

Vår granskning visar att Socialnämnden har ett budgetsysteem som innebär att föregående års budget bibehålls med vissa uppräknningar utan hänsyn till verksamhetsvolymerna och de resursbehov som finns för att bedriva verksamheten.

Enligt vår bedömning innebär nuvarande budgetsysteem att:

- Socialnämnden lägger en budget som i praktiken är underbalanserad.
- Det tidsmässiga utrymme att fatta beslut som kan ge ekonomiska effekter under innevarande budgetåret blir starkt begränsat då det faktiska resursbehovet tydliggörs först en bit in på pågående budgetår.
- Verksamheterna inte ges rättvisande förutsättningar att bedriva sin verksamhet inom de givna budgetramarna.

För att Socialnämnden ska kunna få kontroll på ekonomin krävs enligt vår bedömning ett budgetsysteem som bygger på:

- Realistiska beräkningar av verksamhetens intäkter och kostnader.
- Bedömningar av ekonomiska effekter på beräknade förändringar i verksamhetsvolymerna eller andra faktorer som påverkar ekonomin.
- En tydlig koppling till nämndens verksamhetsplaner och bedömningar av behovsförändringar i verksamheten.

Revisorerna önskar att Socialnämnden inkommer med svar, senast den 31 januari 2012, vilka åtgärder de har för avsikt att vidta med anledning av ovanstående synpunkter.

För Mariestads kommuns revisorer

Rune Kjernald
Ordförande

Lennart Ström
Vice ordförande

Mariestads kommun

**Socialnämndens ekonomiska styrning
och kontroll
Revisionsrapport**

KPMG AB
2011-10-25
Antal sidor: 12

Innehåll

1.	Sammanfattning	1
2.	Bakgrund	2
3.	Uppdrag och syfte	2
4.	Avgränsning	2
5.	Ansvarig nämnd	2
6.	Metod	3
7.	Projektorganisation	3
8.	Resultat	3
8.1	Ekonomisk styrning och uppföljning	3
8.2	Vård och omsorg	6
8.3	Individ- och familjeomsorg	11
9.	Vår bedömning	11

1. Sammanfattning

Vi har av Mariestads kommuns revisorer fått i uppdrag att granska styrning och uppföljning av Socialnämndens ekonomi. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2011.

Socialnämnden har under en följd av år uppvisat negativt ekonomiskt resultat. I samband med delårsrapporten 2010 prognostiserades ett resultat om - 5,1 Mkr. I samband med bokslutet kunde konstateras ett underskott om -13,9 Mkr d.v.s. en ökning med 8,8 Mkr. Prognosen som lämnades i samband med delårsrapporten visar på ett underskott om - 11, 5 Mkr för 2011.

Mariestads kommuns revisorer bedömer utifrån ovanstående förhållanden i sin *risk och väsentlighetsbedömning* att en fördjupad granskning av socialnämndens ekonomiska styrning och kontroll bör göras.

Vi kan konstatera att Socialnämnden har ett budgetsystem som i princip innebär att föregående års budget bibehålls med uppräknings för löneökningar med den procentsats som nämnden erhållit i budgetramen. Nämnden följer den ekonomiska utvecklingen och har också fattat beslut om åtgärder i syfte att sänka kostnaderna. För 2011 utgörs dock hälften av de åtgärder som nämnden fattat beslut om, av att äska om utökade budgetramar.

För att Socialnämnden ska kunna få kontroll på ekonomin krävs enligt vår bedömning ett budgetsystem som bygger på realistiska beräkningar av verksamhetens intäkter och kostnader med en tydlig koppling till ekonomiska effekter på förändringar i verksamhetsvolym. Vid vår granskning har vi funnit att det i dag finns ett antal kända faktorer som nämnden inte tar hänsyn till i samband med budgetberäkningarna. Vi menar också att det i budgeten ska finnas en tydlig koppling till nämndens verksamhetsplaner och bedömningar av behovsförändringar i verksamheten.

Vi uppfattar att den största bristen avseende budgetarbetet är att den ramanalys som görs med bedömningar av faktiska kostnader för befintlig verksamhet, inte ligger till grund för budgeten utan att den i stället utgår från föregående års budget utan hänsyn till utfallet föregående år. Det är framför allt inom hemtjänsten som detta har stor betydelse.

Vid en jämförelse av bokslut föregående år med nästkommande års budget kan vi för 2011 konstatera att budgetramen är 7,9 Mkr lägre än föregående års nettokostnader. Till detta ska också läggas kostnader för löne- och prisökningar.

Vi uppfattar att socialnämnden gör medvetna underbudgeteringar i syfte att anpassa internbudgeten till den givna budgetramen. Det innebär att budgeten redan från början är underbalanserad. Med nuvarande budgetsystem ges inte verksamheterna rättvisande förutsättningar att bedriva sin verksamhet inom de givna ramarna. Det ger ej heller nämnden tidsmässigt utrymme att fatta beslut som kan ge ekonomiska effekter under budgetåret. I stället inväntas prognoserna och när dessa visar på underskott vidtager nämnden åtgärder. Det finns dock i allmänhet begränsade möjligheter att få ekonomiska effekter innevarande år vilket gör att åtgärderna hela tiden kommer för sent för att klara det årets ekonomi.

Om Socialnämnden redan i budgetarbetet skulle räkna med kostnader och intäkter som bygger på realistiska bedömningar och som utgår från befintlig verksamhet, kända kostnader och intäkter, skulle det verkliga behovet av kostnadsreduceringar visas i ett betydligt tidigare skede och nämnden ges ett tidsmässigt utrymme att fatta beslut om åtgärder.

2. Bakgrund

Socialnämnden har under en följd av år uppvisat negativt ekonomiskt resultat.

I samband med delårsrapporten 2010 prognostiserades ett resultat om - 5,1 Mkr. I samband med bokslutet kunde konstateras ett underskott om - 13,9 Mkr d.v.s. en ökning med 8,8 Mkr.

Mariestads kommuns revisorer bedömer utifrån ovanstående förhållanden i sin *risk och väsentlighetsbedömning* att en fördjupad granskning av socialnämndens ekonomiska styrning och kontroll bör göras.

3. Uppdrag och syfte

Utifrån ovanstående har vi fått i uppdrag av revisorerna i Mariestads kommun att granska socialnämndens ekonomiska styrning och kontroll. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2011.

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om socialnämndens ekonomiska styrning och kontroll sker på ett tillfredsställande sätt samt vilka underlag och bedömningar till budget och prognoser som tas fram.

I granskningen kommer följande revisionsfrågor att särskilt belysas:

- Hur sker budgetprocessen inom socialnämnden?
- Vilka ekonomiska uppföljningar ges till socialnämnden?
- Vilka underlag och analyser ligger till grund för budget- och prognosbedömningarna?
- Vilka funktioner är delaktiga och ansvariga för budgetarbetet/processen, ekonomiska uppföljningar och prognoser?
- På vilket sätt görs nämnden delaktigt i underliggande analyser och bedömningar?
- Hur har den ekonomiska kontrollen och utvecklingen varit i de granskade verksamheterna under de senaste tre åren?

4. Avgränsning

Granskningen avser socialnämndens ansvarsområde.

5. Ansvarig nämnd

Granskningen avser socialnämnden.

6. Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av ekonomiska styrdokument, protokoll och ekonomiska uppföljningar.
- Studier av den ekonomiska utvecklingen inom de granskade områdena.
- Intervjuer med företrädare för socialnämnden samt med berörda tjänstemän

7. Projektorganisation

Granskningen har utförts av Karin Helin Lindkvist, certifierad kommunal revisor.

8. Resultat

8.1 Ekonomisk styrning och uppföljning

Socialnämnden uppvisade ett underskott på - 13,9 Mkr år 2010. Av dessa utgjorde hemtjänsten ett underskott om - 8,5 Mkr. Enligt socialchefen var en stor del av detta beroende på volymökningar men det fanns även viss osäkerhet i om den semesterlöneskuld som påfördes nämndens kostnader var rätt. Denna osäkerhet beror på att det byttes lönesystem under året och enligt förvaltningen kan det vara så att det skedde felaktigheter i samband med detta byte. Nämnden hade under året begärt tilläggsanslag men inte fått det. Inom hemtjänsten finns möjlighet att ur IT-systemet ta ut rapporter på beviljade timmar, utförda timmar och utbetalda timmar i hemtjänsten. Då samtlig personal inom hemtjänsten inte använde systemet fullt ut under föregående år fanns inte fullödiga uppgifter. Enligt förvaltningen hade dock hemtjänsten budgeterat för 10 årsarbetare för lite i förhållande till behovet vilket innebär att de redan vid fastställande av budgeten hade ett underskott om - 4,4 Mkr.

Socialnämndens budgetsystem utgår från tidigare års budget med vissa uppräknings. Inom äldreomsorgen används ett resursfördelningssystem som innebär att görs resursfördelningen görs i förhållande till belastning. Ekonom går igenom med cheferna inför prognostillfällena, vilket sker 4 gånger per år. Vid möte med företrädare för socialnämnden uppges att det har gjorts interna omfördelningar men att budgetramen är för liten vilket gör att det görs medvetna underbudgeteringar för att kunna få en budget i balans. De beslut som nämnden fattat om kostnadsbesparande åtgärder är inte tillräckliga för att klara verksamheten inom de ekonomiska ramarna.

SKL genomförde en genomlysning av socialnämndens ekonomi som avrapporterats under året. Denna rapport medförde att kommunchefen fick i uppdrag att fördjupa genomlysningen i ett antal olika delar. I samband med denna genomlysning diskuterades också hur de ska kvalitetssäkra de statistikuppgifter som kommunen lämnar och som ligger till grund för uppföljningar och jämförelser.

I nedanstående två tabeller redovisas Socialnämndens ekonomiska utveckling mellan 2008 och 2010 samt prognos 2011.

Socialnämnden	2011	2010	2009	2008
Nettokostnader, bokslut/prognos	415,5	411,8	401,3	395,0
Budgetram	403,9	397,9	392,4	390,5
Resultat/Prognos	- 11,5	- 13,9	- 8,9	-4,5

(Uppgifter hämtade från Mariestads kommuns årsredovisningar samt delårsrapport).

Socialnämnden	2011	2010	2009	2008
Nettokostnader, bokslut/prognos	415,5	411,8	401,3	395,0
- Förändring mot föregående år	3,7	10,5	6,3	
- Procentuell förändring	0,9 %	2,6 %	1,6 %	
Budgetram	403,9	397,9	392,4	390,5
- Förändring mot föregående år	6	5,5	1,9	
- Procentuell förändring	1,5 %	1,4 %	0,5 %	

Vi kan här konstaterar att nettokostnadsutvecklingen mellan 2008 och 2009 är betydligt högre än ökningen av budgetramen. Enligt prognosen 2011 är kostnadsökningen lägre än ökningen av budgeten men då 2010 års verksamhet inte klarades inom budgetramen så prognostiseras även i år ett betydande underskott. I dessa siffror ingår ett odefinierat sparbetning på 1 650 tkr.

Under våren 2011 redovisades en omfattande verksamhetsanalys som genomförts av Sveriges kommuner och landsting. Analysen byggde på uppgifter mellan 1998 och 2009.

Som ett underlag till budgetarbetet görs en ramanalys under våren som visar på differensen mellan budgetramarna och kostnaderna för befintlig verksamhet.

För att få en bild av Socialnämndens behandling av ekonomiska ärenden samt beslut under 2011 har vi gått igenom nämndens protokoll. I nedanstående redovisning har vi sammanställt de ärenden som vi funnit i Socialnämndens protokoll avseende 2011 års ekonomi, budget, uppföljningar samt åtgärder.

2010-10-12 Socialnämnden beslutar att förkasta tjänstemannaförslag på besparingar.

2010-11-23 Framställan till kommunfullmäktige om utökad ram.

2010-12-14 Förvaltningen får i uppdrag att utreda underskottet i budgeten 2011.

2011-01-18 Förvaltningen får i uppdrag att sammanställa volymökningar och ta fram förslag till ny framställan till Kommunfullmäktige om utökad ram.

Beslutar även att under våren diskutera åtgärder för att uppnå en budget i balans.

2011-02-08 Bokslut 2010, underskott - 14 Mr.
Ett utkast till detaljbudget presenteras. I protokollet står att i det utkast till budget som presenteras är inte alla delar av verksamheten finansierade.

2011-03-01 Det konstateras att det saknas 17,3 Mkr i nämndens budget för att finansiera befintlig verksamhet. Socialförvaltningen får i uppdrag att beräkna delårseffekt på åtgärder som diskuteras.

2011-03-22 Redovisning av Sveriges kommuner och landstings analys av verksamheten.

Redovisning av kostnadsminskande åtgärder. Socialnämnden beslutar att avvakta med att fatta beslut om åtgärder tills efter mål- och budgetdagarna den 29-30 mars.

2011-04-12 Beslut om socialnämndens internbudget.

2011-05-03 Ekonomisk rapportering, prognos per 2011-04-30, - 10,2 Mkr inkl försörjningsstöd.

2011-06-14 Ekonomisk rapportering, prognos per 2011-05-31, - 13,3 Mkr inkl försörjningsstöd.

Information om besparingsförslag.

2011-07-07 Socialnämnden beslutar att:

▪ Begäran om tilläggsanslag med	6 Mkr.
▪ Kostnadssänkande åtgärder, (effekt 2011)	2,6 Mkr
▪ Uttag ur fond (flyktingmedel)	4,2 Mkr
Summa:	12,25 Mkr

2011-08-09 Information om vidtagna kostnadsminskande åtgärder.

2011-08-30 Beslut om att inrätta ekonomiskt utskott.

Konsekvensbeskrivning till KS gällande det begärda tilläggsanslaget om 6 Mkr.

Beslut om inköp av planerings- och uppföljningssystem.

Kommentarer

Vi kan konstatera att kostnadsutvecklingen inom Socialnämndens verksamheter har varit betydligt högre än ramökningarna vilket därmed leder till ökade budgetunderskott. En del av de kostnadsökningar som skedde under 2010 kan betraktas som engångskostnader t.ex. omställningskostnader men vi uppfattar dock att den övervägande delen är att betrakta som varaktiga kostnader om inga åtgärder görs. Vi kan konstatera att nämnden under året fattat beslut om åtgärder motsvarande 2,6 Mkr samt att det ytterligare underskottet ska täckas av tilläggsanslag och omfördelning av medel.

Vi ser det som positivt att Socialnämnden har tagit fram en omfattande verksamhetsanalys och vi vill understryka vikten av att denna uppdateras samt ligger till grund för nämndens åtgärder. Vi menar också att det i budgeten ska finnas en tydlig koppling till nämndens verksamhetsplaner och bedömningar av behovsförändringar i verksamheten.

8.2 Vård och omsorg

I nedanstående tabell redovisas budget, bokslut, budgetavvikelse Vård- och omsorg totalt samt för Särskilt boende, Hemtjänst och LSS, personlig assistans.

Verksamhets- område	Budget 2010	Bokslut 2010	Avvikelse budget - bokslut	Budget 2011	Prognos 3	Avvikelse Budget - Prognos
Vård- och omsorg	314 245	3237	-9 053	318 997	327 597	- 8 600
✓ <i>Särskilt boende</i>	96 916	95 530	1 385	95 444	95 744	- 300
✓ <i>Hemtjänst</i>	86365	94 888	-8 523	88 390	94 690	-6 300
✓ <i>LSS, personlig assistans</i>	9 122	9 689	-567	9 002	10 002	-1000

(Uppgifter hämtade från Mariestads kommuns årsredovisning och prognos.)

Verksamhets- område	Bokslut 2010	Budget 2011	Differens Bokslut 2010 budget 2011
Vård- och omsorg	323 297	318 997	- 4 300
✓ <i>Särskilt boende</i>	95 530	95 444	- 86
✓ <i>Hemtjänst</i>	94 888	88 390	- 6 498
✓ <i>Personlig ass</i>	9 689	9 002	- 687

I ovanstående tabell jämförs nettokostnaderna i samband med bokslutet 2010 med budgeten 2011 för de tre stora verksamhetsområdena inom Vård och omsorg. Vi kan då konstatera att det framför allt inom hemtjänsten har budgeterats för en betydligt lägre kostnad än utfallet 2010.

Avgörande betydelse för kostnadsutvecklingen inom hemtjänsten är volymförändringarna. Denna verksamhet måste alltid ha beredskap för att anpassas efter behoven och dessa kan skifta relativt mycket. Hemtjänstens volymer påverkas till stor del av ålderstrukturen på befolkningen i kommunen och tillgången på särskilda boendeplatser.

Under 2010 uppvisade verksamheten ett underskott om - 8,6 Mkr. Vid våra intervjuer har framförts ett antal olika orsaker till verksamhetens kostnadsutveckling. En anledning som framförts till att kostnaderna ökat är volymökningar.

I nedanstående redovisning av beviljade hemtjänsttimmar under 2010 kan vi se att beviljade timmar inom hemtjänsten) har varierat under föregående år. Till beviljade timmar beräknas att ytterligare 20 % tillkommer avseende hälso- och sjukvårdsinsatser.

Månad	Jan	Febr	Mars	April	Maj	Juni
Timmar	13 994	14 819	14 781	14 361	14 014	14 527
20 % HSL	2 798	2 963	2 956	2 872	2 802	2 905
Summa	16 794	17 782	17 637	17 233	16 816	17 432

(Enligt uppgift från Socialförvaltningen)

Månad	Juli	Aug	Sept.	Okt	Nov	Dec
Timmar	14 388	14 725	14 338	14 443	14 531	14 871
20 % HSL	2 877	2 945	2 867	2 888	2 906	2 974
Summa	17 265	17 670	17 205	17 331	17 437	17 845

(Enligt uppgift från Socialförvaltningen)

För att koppla den ekonomiska utvecklingen med verksamhetsutvecklingen har vi i nedanstående tabell redovisat befolkningsutveckling avseende invånare över 65 år samt verksamhetsmått för särskilda boenden och hemtjänst.

	2008	2009	2010
Invånare 65+, antal	5 235	5 400	5 540
Invånare 65+ som var beviljade hemtjänst i ordinärt boende, andel (%)	8,5	13,4	13,4
Beviljade/beräknade hemtjänsttimmar per månad och person 65+ med hemtjänst i ordinärt boende, antal	27,9	21,8	20,5
Invånare 65+ i särskilda boendeformer, andel (%)	4,3	3,4	3,2

(Källa: SKL:s statistikdatabas Kolada)

Vi kan här konstatera att andelen invånare över 65 år som är beviljade hemtjänst har ökat sedan 2008 medan antalet beviljade timmar per månad har minskat.

Det kan också förekomma att den utförda tiden avviker från den beviljade tiden t.ex. för att insatsen kräver mer eller mindre tid än beviljat eller att brukaren inte finns i sitt hem t.ex. på grund av sjukhusvistelse.

För att kunna få en rättvisande bild av volymmåtten måste det därför tas hänsyn till ett antal olika faktorer:

- Beviljade timmar.
- Utförda timmar.
- Dubbelbemanning hos vårdtagaren.
- Restid.
- Palliativ vård.
- HSL-insatser, dvs. insatser av sjukvårdande karaktär som beslutas av sjuksköterska.

Dessa mått ska sedan jämföras med antalet arbetade timmar för att få en bild av effektiviteten.

Genom att göra jämförelser av kostnader och volymer skapas en bild av om kommunen har en verksamhets- och kostnadsmässig nivå som är rimlig i förhållande till jämförelsekommunerna. Vi har här valt att jämföra Mariestad med kommuner med likande struktur avseende äldreomsorg, med genomsnittet för Västra Götalands län samt genomsnittet för riket.

Vi kan i nedanstående diagram se att Mariestads kommun har den högsta nivån i jämförelsegrupperna avseende andel invånare över 65 år som är beviljade hemtjänsten.

Invånare 65+ som var beviljade hemtjänst i ordinärt boende, andel (%)	2008	2009	2010
Alla kommuner	8,9	11,5	11,4
Liknande kommuner äldreomsorg, Mariestad, 2010	10,5	12,3	12,0
Mariestad	8,5	13,4	13,4
Västra Götalands län	8,1	11,3	11,1

(Källa: SKL:s statistikdatabas Kolada)

I nedanstående tabell redovisas beviljade hemtjänststimmar per brukare och där kan vi se att detta minskat i samtliga jämförelsegrupper men att den största förändringen skett i Mariestads kommun

Beviljade/beräknade hemtjänststimmar per månad och person 65+ med hemtjänst i ordinärt boende, antal	2008	2009	2010
Alla kommuner	28,1	21,7	22,1
Liknande kommuner äldreomsorg, Mariestad, 2010	28,4	23,6	23,0
Mariestad	27,9	21,8	20,5
Västra Götalands län	27,8	19,0	20,8

(Källa: SKL:s statistikdatabas Kolada)

När man i stället studerar kostnad per brukare i hemtjänsten (se nedanstående diagram) kan vi konstatera att Mariestads kommuns även här ligger lägst i förhållande till jämförelsegrupperna.

Kostnad hemtjänst äldreomsorg, kr/brukare	2008	2009	2010
Alla kommuner	160 546	119 304	129 364
Liknande kommuner äldreomsorg, Mariestad, 2010	159 729	122 651	121 377
Mariestad	201 406	149 986	111 151
Västra Götalands län	175 116	119 836	129 220

(Källa: SKL:s statistikdatabas Kolada)

Även andelen invånare över 65 år i särskilt boende ligger under genomsnittet i länet.

Invånare 65+ i särskilda boendeformer, andel (%)	2008	2009	2010
Alla kommuner	5,8	5,6	5,4
Liknande kommuner äldreomsorg, Mariestad, 2010	5,9	5,5	5,5
Mariestad	4,3	3,4	3,2
Västra Götalands län	6,0	5,5	5,2

(Källa: SKL:s statistikdatabas Kolada)

I nedanstående tabell som redovisar kostnad per brukare i särskilt boende kan vi konstatera att Mariestads kommun har den högsta kostnaden i jämförelsegruppen. En möjlig förklaring till denna höga kostnadsnivå kan enligt förvaltningen, vara högre lokalkostnader till följd av omstruktureringar inom verksamheten vilket medfört att de haft kostnader för tomma lokaler.

Kostnad särskilt boende äldreomsorg, kr/brukare	2008	2009	2010
Alla kommuner	546 260	537 750	549 121
Liknande kommuner äldreomsorg, Mariestad, 2010	558 018	493 115	497 901
Mariestad	533 438	541 157	608 452
Västra Götalands län	527 814	543 460	563 950

(Källa: SKL:s statistikdatabas Kolada)

8.3 Individ- och familjeomsorg

Även inom Individ- och familjeomsorgen prognostiseras underskott för 2011.

Verksamhetsområde	Budget 2010	Bokslut 2010	Avvikelse budget - bokslut	Budget 2011	Prognos 3	Avvikelse Budget - Prognos
Individ och familjeomsorg	75 714	81 820	- 6 106	78 303	87 103	- 8 800
✓ <i>Placeringskostnader barn och ungdom</i>	14 158	15 567	-1 409	14 883	18 483	- 3 600
✓ <i>Placeringskostnader vuxna</i>	2 117	2 831	-714	2 177	3 767	- 1 650
✓ <i>Socialpsykiatrin</i>	10 554	10 388	166	11 244	12 994	- 1 750
✓ <i>Försörjningsstöd</i>	10 550	10 577	-27	10 550	12 350	- 1 800

(Uppgifter hämtade från Mariestads kommuns årsredovisning och prognos.)

Verksamhetsområde	Bokslut 2010	Budget 2011	Differens Bokslut 2010 budget 2011
✓ <i>Placeringskostnader barn och ungdom</i>	15 567	14 883	- 684
✓ <i>Placeringskostnader vuxna</i>	2 831	2 177	- 654
✓ <i>Socialpsykiatrin</i>	10 388	11 244	856
✓ <i>Försörjningsstöd</i>	10 577	10 550	- 27

Vid våra intervjuer har framförts att det finns ett muntligt löfte från kommunalråden att nämnden inte behöver vidtaga kostnadsänkande åtgärder i övriga verksamheter för att kompensera för underskott inom försörjningsstödet. Vi har inte funnit att det fattats några beslut om detta ställningstagande men enligt ekonomikontoret är detta en hantering av försörjningsstödet som funnits under en följd av år i Mariestads kommun.

9. Vår bedömning

Vi kan konstatera att Socialnämnden har ett budgetsysteem som i princip innebär att föregående års budget bibehålls med uppräknningar för löneökningar med den procentsats som nämnden erhållit i budgetramen. Det görs en verksamhetsanalys som visar på kostnader för att bedriva den befintliga verksamheten. Nämnden följer den ekonomiska utvecklingen och har också fattat beslut om åtgärder i syfte att sänka kostnaderna. För 2011 utgörs dock hälften av de åtgärder som nämnden fattat beslut om, av att äska om utökade budgetramar.

För att Socialnämnden ska kunna få kontroll på ekonomin krävs enligt vår bedömning ett budgetsysteem som bygger på realistiska beräkningar av verksamhetens intäkter och kostnader med en tydlig koppling till ekonomiska effekter på förändringar i verksamhetsvolymerna.

Vid vår granskning finns i dag ett antal kända faktorer som nämnden inte tar hänsyn till i samband med budgetberäkningarna.

Vi uppfattar att den största bristen avseende budgetarbetet är att den ramanalys som görs med bedömningar av faktiska kostnader för befintlig verksamhet inte ligger till grund för budgeten utan att den i stället utgår från föregående års budget utan hänsyn till utfallet föregående år.

Vid en jämförelse av bokslut föregående år med nästkommande års budget kan vi för 2011 konstatera att budgetramen är 7,9 Mkr lägre än föregående års nettokostnader. Till detta ska också läggas på kostnader för löne- och prisökningar.

I bokslutet finns ett antal förklaringar till underskottet där vissa är att betrakta som engångskostnader t ex omställningskostnader, men även ökad vårdtyngd och därmed ökade personalkostnader

Vi uppfattar att socialnämnden gör medvetna underbudgeteringar i syfte att anpassa internbudgeten till den givna budgetramen. Det innebär att budgeten redan från början är underbalanserad. Med nuvarande budgetsysteem ges inte verksamheterna rättvisande förutsättningar att bedriva sin verksamhet inom de givna ramarna. Det ger ej heller nämnden tidsmässigt utrymme att fatta beslut som kan ge ekonomiska effekter under budgetåret. I stället inväntas prognoserna och när dessa visar på underskott vidtager nämnden åtgärder. Det finns dock i allmänhet begränsade möjligheter att få ekonomiska effekter innevarande år vilket gör att åtgärderna hela tiden kommer för sent för att klara det årets ekonomi.

Om Socialnämnden redan i budgetarbetet skulle räkna med kostnader och intäkter som bygger på realistiska bedömningar och som utgår från befintlig verksamhet, kända kostnader och intäkter, skulle det verkliga behovet av kostnadsreduceringar visas i ett betydligt tidigare skede och nämnden ges ett tidsmässigt utrymme att fatta beslut om åtgärder.

KPMG, dag som ovan

Karin Helin Lindkvist
Certifierad kommunrevisor